

Ikäystävällinen sairaala- toimintamalli

Kehittämistyön tavoite ja kohdealue

Ikääntyneiden määrä kasvaa ja ihmiset elävät yhä pidempään sairastaen moninaisia kroonisia ja akuutteja sairauksia. Demografinen muutos näkyy myös erikoissairaanhoidossa, jossa toimintatapoja on tärkeä muokata ikääntyneen potilaan hoitoa tukeviksi. HUSissa kehitetyn Ikäystävällinen sairaala -toimintamallin tavoitteena on tuottaa ikääntyneille potilaille näyttöön perustuvaa, kokonaisvaltaista, tasalaatuista, sekä kustannusvaikuttavaa hoitoa. Toimintamallin mukaisia käytänteitä on mahdollista hyödyntää kaikissa erikoissairaanhoidon yksiköissä.

Kehittämistyön toteutus

Kehittämistyön ensimmäisessä vaiheessa luotiin näyttöön perustuva toimintamalli ikääntyneen potilaan hoidon hyvistä käytänteistä Haartmanin sairaalan sisätautiosastolla 4. Mallin luomisesta ja pilotoinnista vastasi nimetty projektiryhmä yhdessä osaston moniammatillisen tiimin kanssa. Toimintamalli sai myöhemmin nimekseen Ikäystävällinen sairaala.

Seuraavassa vaiheessa aloitettiin toimintamallin mukaisten toimintatapojen jalkauttaminen HUSin muihin yksiköihin. Mallin jatkokehittämisestä ja kouluttamisesta vastaa moniammatillinen Ikäystävällinen sairaala -tiimi. Tiimi koostuu kahdesta geriatrisesta sairaanhoitajasta, geriatrisesta fysioterapeutista ja geriatrian erikoislääkäristä. Tiimin toiminnan kolme keskeisintä painopistettä ovat:

- 1) toimintamalliin liittyvien koulutusten suunnittelu ja toteutus
- 2) ikääntyneiden hoitoon liittyvien toimintaohjeiden laadinta
- 3) ikääntyneiden hoidon yhtenäisten toimintamallien kehittäminen yhdessä Helsingin kaupungin ja hyvinvointialueiden kanssa.

Kehitetty näyttöön perustuva käytäntö

Ikäystävällinen sairaala -toimintamallissa huomioidaan ikääntyneen potilaan hoidon erityispiirteitä akuutin sairauden hoidon rinnalla. Ikääntyneen potilaan tilannetta arvioidaan kokonaisvaltaisesti, pyritään tunnistamaan piileviä geriatrisia haasteita (mm. haurastuminen, monilääkitys, vajaaravitseminen, äkillinen sekavuustila ja kognitiivinen heikentyminen), sekä puuttumaan niihin. Tärkeinä teemoina toimintamallissa ovat myös toimintakyvyn tukeminen, toimiva moniammatillinen yhteistyö, ikääntyneen potilaan osallistaminen omaan hoitoonsa, sekä hoidon ja kotiutumisen järjestelmällinen suunnittelu.

Ikäystävällinen sairaala- toimintamalli

Saavutetut tulokset

Ikäystävällinen sairaala -tiimi on kouluttanut toimintamallin käytäntöjä laajasti HUSin eri yksiköissä. Koulutukset ovat toteutuneet moniammatillisina tai erillisille ammattiryhmille räätälöityinä luentoina, työpajoina ja webinaareina. Ikääntyneiden hoidon tueksi on tuotettu näyttöön perustuvia ohjeistuksia ja koulutusmateriaaleja.

Toimintamallin käyttöönottoa tukemaan on kehitetty koulutuspolku, joka koostuu seitsemästä aihealueesta: Ikäystävällinen sairaala -toimintamalli, ikääntyneen ravitsemuksen tukeminen sairaalassa, turvallinen ja laadukas kotiutus, gerasteniapotilaan tunnistaminen ja hoito osastolla, ikääntyneen toimintakyvyn tukeminen osastolla, sairaaladeliriumin ennaltaehkäisy ja hoito sekä sairaaladeliriumin seulonta ja tunnistaminen. Koulutuspolun koulutuksia pidettiin Haartmanin ja Lohjan sairaaloissa syksyn 2025 aikana 20, ja osallistujia oli yhteensä 149. Osallistujamäärään on laskettu mukaan myös samojen henkilöiden osallistuminen useaan koulutukseen. Valtaosa osallistujista koki oppineensa uutta ja hyödyllistä tietoa koulutuksista. Koulutukset jatkuivat keväällä 2026.

Ikäystävällinen sairaala -tiimi on ollut mukana luomassa verkostoja erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välille yhteistyön ja viestinnän parantamiseksi. Tiimi on järjestänyt muun muassa neljä turvalliseen ja laadukkaaseen kotiutumiseen liittyvää messutapahtumaa yhteistyössä perusterveydenhuollon toimijoiden kanssa.

Yhteystiedot

Ikäystävällinen sairaala, ikaystavallinen.sairaala@hus.fi, HUS
Elina Valkonen, fysioterapeutti, MMSc, elina.m.valkonen@hus.fi, HUS
Krista Ropa, sairaanhoitaja YAMK, krista.ropa@hus.fi, HUS
Marja Sillanpää, sairaanhoitaja YAMK, marja.sillanpaa@hus.fi, HUS
Katariina Stumpf, geriatrian erikoislääkäri, katariina.stumpf@hus.fi, HUS

Keskeisimmät lähteet:

Hotus-hoitosuositukset ja näyttövinkit.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012.

Öhman, Hanna 2021. Geriatriinen hanke: Iäkkään monisairaana osastohoito malli erikoissairaanhoidossa. Projektin loppuraportti, HUS strategiset projektit.